

महाराष्ट्र शिक्षण समिती द्वारा संचलित

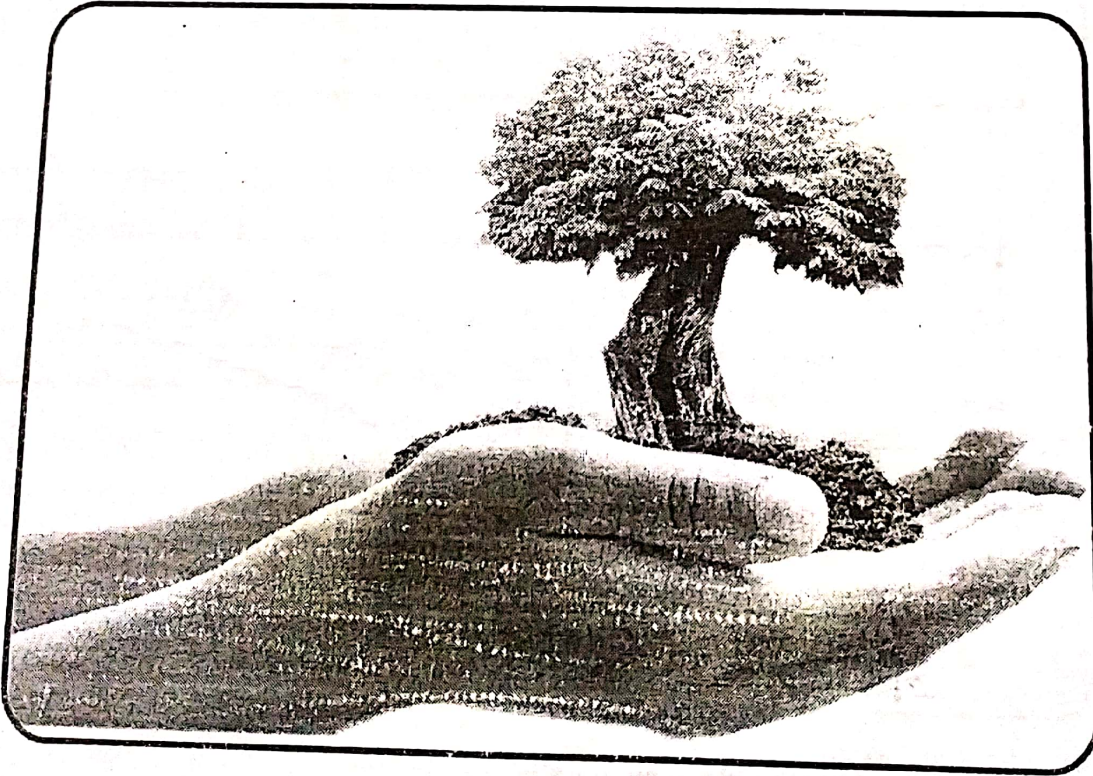
महाराष्ट्र महाविद्यालय, निलंगा

ता. निलंगा जि. लातूर

१४

पर्यावरण प्रकल्प कार्य पुस्तिका

महाराष्ट्र महाविद्यालय, निलंगा

प्रमाणपत्र

प्रमाणपत्र देण्यात येते की, कुमार / कुमारी जीनकोवले करुण

आनेद इयत्ता बी. कोम III हजेरी क्रमांक

शैक्षणिक वर्ष २०-२०२१-२५ मधील प्रकल्प कार्य परिष्कारित

या विषयावर मार्गदर्शक शिक्षक / प्राध्यापकाच्या मार्गदर्शनाखाली अपेक्षित सर्व कामकाज, माहिती संकलन व अहवाल लेखन विद्यापीठाच्या कला लेखन नियमाप्रमाणे प्रकल्प कार्य तयार केलेले आहे. सदर प्रकल्प कार्य हे संबंधित विद्यार्थ्यांने स्वतः संकलित केलेले आहे.

सदर प्रकल्प कार्य हे संबंधित विद्यार्थ्यांने स्वतः संकलित केलेल्या लेखन सामग्रीवर आधारित असून स्वतःच्या हस्ताक्षरात लिहिले आहे.

दिनांक : 30-10-2025

मार्गदर्शक

परिक्षक

Principal
Maharashtra Manavidyalaya
Nilinga / उपप्राचार्य

परिसंस्था

प्रस्तावना

पृथ्वीवरील विशाल जीवसंहतीचे लक्षण एकूण परिसंस्था ही संज्ञा परि (जीवतालचे) हा उपसर्ग संस्था या शब्दाला जोडून तयार झालेली आहे. परिसंस्थेत सजीव (वनस्पती, प्राणी आणि सूक्ष्म जीव) आणि त्यांच्या पर्यावरणातील अजैविक घटक (हवा, पाणी, खनिजे माती) एकत्र राहतात आणि ते एकमेकांवर अवलंबून असतात.

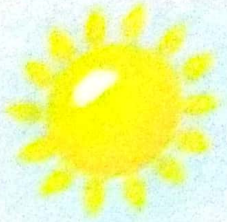
परिसंस्थेत जे घटक असतात त्यांना एकत्रित राहण्यासाठी सक्षम अशी स्थिती असते आणि तिच्यात स्वयंविकासाची क्षमता असते. कोणत्याही परिसंस्थेत सजीव - सजीव आणि सजीव - पर्यावरण अशा आंतरक्रिया व्यापक स्तरावर घडून येत असतात. त्यामुळे परिसंस्थेचा विस्तार केवढाही असू शकतो. काही परिसंस्था नैसर्गिक प्रदंशाएवढ्या विशाल तर काही परिसंस्था नदी, लव, वनी अशा लघु विस्ताराच्या असतात.

परिसंस्था गतीशील

असतात आणि अचुनमचुन त्यांच्यात क्षीम निर्माण होऊ शकतात. परिसंस्थेतील क्षीम नेवढे वारंवार होतात.

Ecosystem

Water

Non-Living

Living

Soil

परिसंस्थेतील धटक १-

१) अजैविक धटक १-

अजैविक धटकांत हवा, पाणी, मृदा, खडक इ. भौतिक आणि रासायनिक धटकांचा समावेश होतो. या धटकांच्या प्रमाणात बदल झाल्यास त्यांच्या सजीवांच्या गणसंख्येवर विपरित परिणाम होतो. सजीवांच्या प्रत्येक प्रजातीमध्ये अजैविक धटकांचा परिणाम सहन करण्याची एक मर्यादा असते.

सजीव परिसंस्थेतील हे अजैविक धटक सतत वापरत असता किंवा उत्सर्जित करत असतात म्हणून परिसंस्थेतील अजैविक धटकांमुळे अजैविक धटकांचे प्रमाण कमी - जास्त होत असते.

परिसंस्थेतील प्रत्येक सजीव धटकांच्या संभावनांच्या अजैविक धटकांवर परिणाम होत असतो. त्यामुळे त्यांच्या परिणाम परिसंस्थेतील इतर सजीवांवरही होतो.